

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ „CAROL I” DIN BUCUREȘTI 1895

Elena Harconița

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” este cea mai veche bibliotecă universitară din București dedicată studiului și cercetării, cu o organizare și dotare de nivel european. Este situată în Palatul Fundației Universitare „Carol I”.

La finele secolului XIX se constata o lipsă acută a bibliotecilor publice și Regele Carol I s-a adresat (1891) cu o scrisoare către primul său ministru în care își exprima intenția privind întemeierea Bibliotecii Universitare și a Fundației care ar sprijini studenții merituosi, dar lipsiți de mijloace materiale. Astfel, la 27 iunie 1891, sub egida Ministerului Învățământului Public, a fost decretată ca instituție de stat Fundația Universitară „Carol I” și a început construcția clădirii pe locul cumpărat de Regele Carol I.

Edificiul a fost proiectat de arhitectul francez P. Gottereau. Construcția a fost finalizată în 1893, iar în următorii doi ani, Fundația Universitară Carol I a fost dotată și amenajată. Deoarece se afla în apropiere de Palatul Regal, a beneficiat de toate utilitățile de lux de la începutul secolului al XIX-lea: electricitate, lift pentru circuitul publicațiilor, încălzire centralizată. Avea inițial 3 400 de volume, din care majoritatea au fost dăruite de Regele Carol I și de Regina Elisabeta. Instituția a fost inaugurată pe 14 martie 1895 de însuși regele.

În perioada 1911-1914 localul a fost extins sub coordonarea aceluiași arhitect, fiind dat în folosință la 9 mai 1914 (Corpul „Dacia”), ca unul dintre cele mai importante edificii din București. Rafturile metalice au fost comandate din Dresda, mo bilierul, cu piele verde – din Londra, iar vitraliile, care îi reprezentau pe voievozii români au fost executate la München. Modelul de amenajare a sălii pentru profesori a fost preluat de la Biblioteca Imperială a Germaniei. În 1914 Biblioteca avea 250 de locuri în cinci noi săli de lectură. Cărțile erau aduse prin poșta pneumatică și cu ascensorul care funcționa între sala de distribuție de jos și depozitele de sus. O jumătate de secol Fundația Universitară a contribuit la formarea elitei intelectuale prin acordarea de subvenții, premii de încurajare și burse studenților cercetători, tipărirea unor lucrări valoroase, a tezelor de licență

sau de doctorat.

În cadrul Fundației, în anii 1924-1927, și-au ținut ședințele Institutul Social-Român sub conducerea lui D. Gusti și Institutul de Literatură prezidat de M. Dragomirescu. În anul 1925, în Aula Fundației Universitare „Carol I”, a avut loc prima conferință a bibliotecarilor, sub coordonarea lui I. Bianu și Em. Bucuța. Tot aici au fost organizate conferințe și simpozioane ale grupărilor culturale „Forum”,

„Poesis” și „Criterion”, care au reunit cele mai importante personalități din mediul academic.

În anii 1931-1933 prestigiul Fundației și al viitoarei Biblioteci Centrale Universitare (BCU) a fost consolidat de numele scriitorilor și profesorilor universitari, care activau în calitate de bibliotecari: G. Dem Teodorescu (folclorist și istoric literar), Șt. O. Iosif (poet și traducător), Al. Tzigara Samurcaș (director al bibliotecii între 1899 și 1946), M. Florian (muzician, solist vocal, instrumentist, compozitor și artist multimedia), C. Rădulescu-Motru (filozof, psiholog, pedagog, om politic, dramaturg, director de teatru, academician și președinte al Academiei Române între 1938-1941), I. Clopoțel (gazetar, sociolog, profesor, om politic, istoric și deputat în Marea Adunare Națională de la Alba Iulia), C. Vlădescu-Racoasa (sociolog și om politic), M. Tomescu (bibliolog, biblioteconomist, specialist în domeniile istoriei cărții, a bibliotecilor și al bibliografiei). În perioada dintre cele două războaie mondiale, Fundația a facilitat accesul la cunoaștere al unui număr mare de studenți, iar în Aulă au conferențiat personalități importante ale culturii românești, precum M. Sebastian, T. Vianu, M. Eliade, I. Jianu.

În anul 1948, Bibliotecii Fundației Universitare i se atribuie statutul de Bibliotecă Centrală a Universității „C. I. Parhon” din București, ea devenind centrul coordonator al rețelei de biblioteci de facultate a Universității din București. Biblioteca Fundației Universitare devine Biblioteca Centrală a Universității „C. I. Parhon” din București pentru 16 biblioteci independente, care înglobau 45 de săli de lectură cu 2 200 de locuri. În anii 1963-1989 BCU era și Centru național de dotare cu publicații românești a lectoratelor de limbă, literatură și civilizația poporului român prin străinătate.

În perioada Revoluției din 1989, în incinta Bibliotecii s-a produs un incendiu devastator în care au ars 500 de mii volume (12 mii de volume din colecția bibliofilă, 52 de cărți din biblioteca lui M. Eminescu), numeroase ex-librisuri, hărți vechi și aproape 3 700 de manuscrise care au aparținut unor mari personalități ale culturii române: T. Maiorescu, I. L. Caragiale, G. Coșbuc, L. Blaga, M. Eliade. A urmat reconstrucția clădirii, principala orientare a proiectului fiind extinderea și modernizarea complexului arhitectonic, ceea ce a presupus trei corpuri alături de Palatul Fundației, integrând clădirea fostei Bănci Dacia-România (distrusă în același incendiu din decembrie 1989) și viitoarea construcție a corpului „Boema”.

Astfel, astăzi BCU deține un singur imobil, format din trei corpuri de clădire. Recuperarea parțială a colecțiilor a avut loc datorită solidarității umane a guvernelor, organizațiilor, instituțiilor politice, care în anul 1990 au răspuns apelului directorului general al UNESCO, F. Mayor, de modernizare a BCU. Au urmat donații de peste 100 de mii de volume de la persoane și instituții din țară și peste 800 de mii de volume de peste hotare.

În același an, experții UNESCO în colaborare cu specialiști ai bibliotecii au elaborat un proiect de informatizare a BCU. Inițial (1993), baza de date creată în softul CDS/ ISIS cuprindea aproximativ 60 de mii de înregistrări (cărți primite după 1990). Instituția a fost conectată la internet (1994) și adaptată programului integrat

VUBIS, BCU devenind prima între bibliotecile universitare din România care și-a creat o infrastructură informatizată, oferind în acest mod servicii complexe de acces și investigare atât a bazelor de date proprii, cât și a celor naționale și internaționale. Au fost informatizate (1996) bibliotecile filiale, iar în 1997 BCU a participat la realizarea proiectului „Parteneri at InfoEuropa” (programul PHARE EUROPA, finanțat de Uniunea Europeană), organizând Sala de lectură „Europa” cu acces la documente cu tematică europeană și creată baza de date în terinstituțională EUREF.

În anul 2001 a avut loc redeschiderea oficială (redeschiderea Aulei s-a făcut în 2007), în prezența Regelui Mihai și a Reginei Ana. Printr-o hotărâre de guvern (2006), denumirea a fost modificată în Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București.

În anul 2005 a fost sărbătorită a 110-a aniversare de la inaugurarea Fundației Universitare „Carol I”, invitat de onoare fiind Majestatea Sa, Regele Mihai. Manifestările au inclus cuvântări de evocare a rolului și importanței Fundației în viața culturală a Bucureștiului. Au fost reluate Conferințele Fundației Universitare „Carol I”.

De-a lungul timpului, directori ai Fundației Universitare „Carol I” din București au fost: G. Dem. Teodorescu, folclorist și istoric literar (1895-1899), Al. Tzigara-Samurcaș, istoric de artă, etnograf, muzeolog (1899-1946), N. Bănescu, istoric, profesor universitar (1946-1948). Directori ai BCU au fost: C. I. Balmuș, filolog și profesor universitar (1948), N. Mironescu, bibliolog (1948-1952), Gh. Vlădescu Răcoasa, sociolog și om politic (1952-1956), V. Suciu (1957-1963), M. Tomescu, bibliolog și istoric al cărții (1963-1969), C. Nuțu, istoric (1969-1979), I. Stoica, profesor universitar și bibliolog (1983-2003), M. Regneală, istoric al cărții și bibliolog (2003-2010), M.C. Rădoi, profesor universitar și prima femeie director BCU (2010-prezent).

Astăzi, BCU are o structură organizațională complexă, formată din sediul central, Secția Pedagogică „I. C. Pe trescu” și 16 biblioteci filiale, localizate în Universitatea din București: Administrație și Afaceri, Biologie, Botanică, Chimie, Drept, Filozofie, Fizică, Geografie, Geologie, Istorie, Litere, Limbi și Literaturi Romanice, Clasice și Orientale – Limbi și Literaturi Germanice și Slave, Biblioteca Austria, Matematică și Informatică, Jurnalism și Științele Comunicării, Psihologie și Științele Educației, Sociologie și Asistență Socială, Teologie Ortodoxă. Obiectivul principal al instituției constă în sprijinirea procesului de învățare și cercetare academică, oferind utilizatorilor resurse proprii sau obținute prin

intermediul cooperării, încurajându-i pe aceștia să descopere, să utilizeze și să creeze noi cunoștințe. Biblioteca deține o colecție cu valoare enciclopedică (pe suport tradițional și electronic), de peste 2 400 de mii de volume, o importantă bază infodocumentară pentru comunitatea academică. Este asigurat accesul la baze de date electronice, servicii de împrumut interbibliotecar național și internațional, materiale multimedia, printare și copiere. Utilizatorii au acces gratuit la un număr de 20 de baze de date științifice cu circa 65 de mii de titluri de publicații periodice, la cărți electronice, referințe bibliografice, informații bibliometrice, astfel rețeaua BCU „Carol I” este racordată la circuitul informațional mondial și permite menținerea nivelului cunoașterii științifice printr-un potențial înalt de studiu și cercetare. Tehnologia modernă este prezentă peste tot: sălile de lectură sunt dotate cu inter net wireless, funcționează un sistem automatizat de împrumut și retur, un sistem de contorizare a utilizatorilor cu afișaj electronic la intrare. Bibliotecarii sunt implicați în activități de cercetare, în proiecte de editare, inclusiv revista „De spiritu et anima”, inițiată în anul 2022. Anual, instituția organizează evenimente cu valoare culturală specială, precum Festivalul „Strada de C’Arte” (din 2011), Noaptea Muzeelor (din 2011), în cadrul cărora vizitatorii iau parte la dezbateri publice pe teme educaționale sau de interes civic, lansări de carte, expoziții, concerte de muzică clasică și jazz.

În anul 2005, Romfilatelia a lansat emisiunea filatelică „Biblioteca Centrală Universitară (fosta Fundație Universitară „Carol I”) – 110 ani de la inaugurare”.

A fost dezvelită (2006) o placă de bronz dedicată noii denumiri a instituției și o efigie a Regelui Carol I. Bustul lui Carol I este amplasat în firida din fața Sălii Profesorilor. În fața clădirii Bibliotecii a fost instalată statuia ecvestră a Regelui Carol I, realizată de sculptorul F. Codre (2011). Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” i-a fost conferită „Crucea Casei Regale a României” (2014).

Bibliografie selectivă:

****Berciu, Adina.** Eroinele României Mari. Destine din linia întâi / Adina Berciu. – București : Editura Muzeul Literaturii Române, 2018. – 486 p. – ISBN 978-973-167-450-6. – [cu participarea BCU „Carol I”].

Biblioteconomia românească la început de secol XXI : omagiu profesorului Mircea Regneală la 70 de ani : [cu referire la BCU „Carol I”] / volum coordonat de Robert Coravu. – Constanța : Ex Ponto, 2013. – 302 p. – ISBN 978-606-598-283-3.

Dimitrie Gusti : o bibliografie a receptării / coordonator: Zoltán Rostás ; Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”. – București : Editura Universității din București, 2020. – 494 p. – ISBN 978-606-16-1178-2.

Ghid bibliografic de muncă intelectuală : Un model cultural : Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București / redactor: Anca Podgoreanu. –

București : Biblioteca Centrală Universitară, 2010. – 352 p. – ISBN 978-973-88947-1-6.

O carte. O bibliotecă. Un om : Ion Stoica – omagiu : evocări și studii : [cu referire la BCU „Carol I”] / coordonatori: Doina Banciu, Mireille Rădoi. – București : Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, 2015. – 448 p. – ISBN 978-606-93991-0-1.

Badea, Andreea. Illustres professores, utilia praecepta. Documente inedite din colecția bibliofilă a Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” / Andreea Badea // De spiritu et anima. – 2024. – 29 mar. ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://revista.bcub.ro/illustres-professores-utilia-praecepta-documente-inedite-din-colectia-bibliofila-a-bibliotecii-centrale-universitare-carol-i/>.

Badea, Andreea. Un document din colecția bibliofilă a Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” inclus în Registrul Național Memoria Lumii: „Psaltirea în versuri” a Mitropolitului Dosoftei / Andreea Badea // De spiritu et anima. – 2023. – 22 sept. ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://revista.bcub.ro/un-document-din-colectia-bibliofila-a-bibliotecii-centrale-universitare-carol-i-inclus-in-registrul-national-memoria-lumiipsaltirea-in-versuri-a-mitropolitului-dos/>.

Mazilu, Ștefania. Interviu cu Ștefania Mazilu, coordonatoarea serviciilor din Sediul Central al BCU „Carol I” / interviu de Flaviu George Predescu // De spiritu et anima. – 2023. – 22 sept. ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://revista.bcub.ro/interviu-cu-stefania-mazilu-coordonatoarea-serviciilor-din-sediul-central-al-bcu-carol-i/>.

Noaptea muzeelor la Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” // AMOS News : [site]. – 2024. – 20 mai. – URL: <https://www.amosnews.ro/author/re-dactie/> (accesat : 20. 06. 2024).

Predescu, Flaviu George. O revistă suflet și spirit / Flaviu George Predescu // De spiritu et anima. – 2022. – 7 sept. ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://revista.bcub.ro/o-revista-suflet-si-spirit/>.

Predescu, Flaviu George. Starea de bine în biblioteca universitară și efectele sale asupra utilizatorilor / Flaviu-George Predescu // De spiritu et anima. – 2022. – 7 sept. ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://revista.bcub.ro/starea-de-bine-in-biblioteca-universitara-si-efectele-sale-asupra-utilizatorilor/>.

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” – prezentare generală // [YouTube] – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=157Qe9b7eiQ> (accesat : 25.06. 2024).

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” : [site]. – 2022. – URL : <https://www.bcub.ro/is-toric/> (accesat : 26.06.2024)

Biblioteca centrală universitară din București : Scurt istoric 1895-1970. – București : [S. n.], 1970. – 189 p.

****Biblioteca Centrală din București : 75 de ani de activitate : volum omagial** / coordonator: Maria Vulcu. – București : Biblioteca Centrală Universitară

ră, 1975. – 392 p.

„Carol I” Central University Library: a place in the city a place for the city / editorial board: Ștefan Ghenciulescu, Mireille Rădoi, Victoria Frâncu [et al.]. – București: Editura Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” din București, 2012. – 56 p. [6]. – ISBN 978-973-88947-3-0.

Biblioteca Centrală Universitară : (fosta Fundație Universitară Carol I) – 110 ani de la inaugurare // Romfilatelia : [site]. – 2005. – 11 oct. – URL: <https://romfilatelia.ro/magazin/produs/colectii-anuale/2005/biblioteca-centrala-universitara-fosta-fundatie-universitara-carol-i-110-ani-de-la-inaugurare/> (accesat : 25.06.2024).

Buluță, Gheorghe. Biblioteci de învățământ și cercetare / Gheorghe Buluță // Scurtă istorie a bibliotecilor din România. – București : Editura Enciclopedică, 2000. – P. 209-213. – ISBN 973-45-0342-1.

Buluță, Gheorghe. Stoica Ion : [cu referire la BCU „Carol I”] / Gheorghe Buluță // Bibliologi români : dicționar / Gheorghe Buluță, Victor Petrescu, Emil Vasilescu. – Târgoviște : Bibliotheca, 2011. – P. 226-227. – ISBN 978-973-712-591-0.

Gabor, Eugen. Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” – fereastră spre trecut și viitor / Eugen Gabor // De spiritu et anima. – 2022. – 7 sept. – URL: <https://revista.bcub.ro/bibliote-ca-centrala-universitara-carol-i-fereastr-a-spre-trecut-si-viitor/> (accesat : 26.06.2024).

Gabor, Eugen. Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” în comunism: umbre și lumini / Eugen Gabor // De spiritu et anima. – 2022. – 7 sept. ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://revista.bcub.ro/bibliote-ca-centrala-universitara-in-co-munism-umbre-si-lumini/> (accesat : 26.06.2024).

Petrescu, Victor. Bibliotecile universitare : [cu referire la BCU „Carol I”] // Tratat de Biblioteconomie / coordonator: Mircea Regneală. Vol. 1. – București : Asociația Bibliotecarilor din România, 2013. – P. 294-296. – ISBN 978-606-93535-0-9.

Stan, Simina. Biblioteca universitară „Carol I” (II) după evenimentele din decembrie 1989, au urmat zece ani de șantier... // Jurnalul.ro : [site]. – 2008. – 29 oct. – URL: <https://jurnalul.ro/timp-liber/casa/biblioteca-universitara-carol-i-ii-dupa-evenimentele-din-decembrie-1989-au-urmat-zece-ani-de-santier-317269.html> (accesat : 25.06.2024).